

1. kérdés: Melyiket választja a proletárdiktatura és a polgári demokrácia alternatívájában?

Felelet: A kérdést magát különösnek tartom. Amióta az első világháború tapasztalatai és az 1917-es orosz forradalom élményei a szocializmussal rokonszenvező értelmiségből kommunistává tettek, a proletárdiktatura kérdésében inadozás nélkül Marx, Engels és Lenin álláspontján állok. Negyven év óta minden helyzetben a proletárdiktatura kivívása, megszilárdítása, begyökereztetése a dolgozó tömegek lelkebe, annak megkedveltetése velük irányította egész közéleti ténykedésemet. Változatlanul ez vezérli elméleti és gyakorlat állásfoglalásaimat ma is. Ezért éppen úgy szembem állok a diktatura gondolatának revizionista elvizenyősítésével, mint annak dogmatikus fetisizálásával, a vele való szektáns visszaéléssel.

2.kérdés: Fenntartja-e Ön a Helsinki Békevilágtalálkozón hangoztatott véleményét, mely szerint külföldi államoknak nincs joguk beavatkozni a népi demokráciák belügyeibe?

Felelet: A helsinki világtalálkozón a "közvetett agresszió" idológiája ellen intéztem támadást, mert ez ürügyeket szolgáltat az imperialista államoknak a szabadságukért küzdő népek belügyeibe beavatkozni. Az utolsó évek történetének minden tapasztalata igazolja akkori állásfoglalásomat.

3.kérdés: Ön többször beszélt a béke és a háború ellentétéről. Mekkora elválasztható-e ez az ellentét az osztályharctól?

Felelet: Ezt a kérdést konkrétan kell megvizsgálni. Természetesen vannak olyan pacifisták, akiknek háborúellenes állásfoglalása nincs összefüggésben az osztályharcossal. Egészen más a kommunista békepolitikája, főleg a második világháborút követő időben. Itt /a párt és a proletáriátus szempontjából/ nagy nagyjelentőségű stratégiai jelszóról van szó. Csak a szektáns dogmatikusok képzelik, hogy valamely kommunista párt stratégiai jelszava a fejlődés bármely szakaszán a szocializmus közvetlen megvalósítása kell hogy legyen. Ezt az álláspontot képviselte például Trotszkij Leninnel szemben 1905-ben; ezt képviselték az ugynevezett Blumtézisek stratégiai fővonalával szemben a magyar szektánsok 1929/30-ban. "Haladás és reakció harca" című 1956-ban tartott előadásomban ezt az elvet két fontos problémával kapcsolatban jellemeztem. Az első a 30-as évek antifasiszta küzdelme volt, amikor a Komintern hetedik világkongresszusa minden antifasiszta erő egyesítését, a fasiszmus megsemmisítését tette a forradalmi munkásosztály akkori világmozgalmának stratégiai jelszavává. Bár a sztalinai szektáns politika létrehozta nagy perek nagy mértékben akadályozták e jelszó érvényesülését, a második világháború - új és váratlan formában - mégis beteljesítette azt. A mai világhelyzetben az amerikai imperializmus legfőbb érdeke: kapitalizmus és szocializmus szembeállítását helyezni a világpolitika tengelyébe. Ezzel szemben minden igazi marxista a béke és a háború kérdésében igyekszik a társadalmi erők tömörítését és differenciálódását létrehozni. Ha pedig ezáltal sikerül a háborús uszító monopolkapitalistákat elszigetelni azoktól a tömegektől, amelyekre addig befolyást gyakoroltak, amelyek segítségével remélték osztályérdekeiket kielégíteni - mi más ez mint az osztályharc sajátos formája, sajátos, új körülmények közt? Természetesen bőven akadnak ma is szektánsok, akik ezt a mozgalmat szabotálják, akik a szocializmus közvetlen megvalósításának jelszavához mereven ragaszkodnak, nem törődve azzal, hogy így elszigetelik a forradalmi kisebbséget a széles tömegektől. Ily módon a dogmatizmus - anélkül hogy tudná és akarná - objektíve az imperializmus politikáját

támogatja. A béke védelme, mint a mai fejlődési szakasz központi sztratégiai jelszava, nemcsak nem áll ellentétben az osztályharccal, hanem ellenkezőleg a forradalmi munkásosztály valódi, állandó érdekeinek leghatályosabb megvalósítása a jelen fejlődési szakaszban. Ezért 1956-ban tartott előadásomat ma is teljes mértékben helyesnek tartom és sem esetleges jobboldali dicséretnek /még eddig nem találkoztam velük!/ sem szektáns rágalomnak nem ingatnak meg ebben az állásfoglalásban.

4.kérdés: Mi a véleménye az emigráns Iroszövetségről s arról, hogy az Ön volt tanítványa, Mészáros István, ott szerepet játszik.

Felelet: Az emigráns Iroszövetség objektíve a kapitalizmus magyarországi restaurációjának ideológiai szerve. Mivel pedig a magyar nép túlnyomó többsége, még ha elégedetlen is a jelen fejlődés nem egy tendenciájával, nem akar tudni a kapitalizmus visszaállításáról, a kapitalista restauráció hívei kénytelenek a külföldi intervenció kártyájára tenni fel tétjeiket. Ez még olyan politikai beállítottságu embereknél, mint pl. Ignótus Pál, kik mindig polgári demokraták voltak, nagy eltolódást jelent a reakciósság irányába. Nem is beszélek az olyan magukat kommunistáknak nevező kalandorokról, akik Rákosi és Gerő védőszárnyai alól most Allan Dulleséi alá menekültek. /Lásd Acél Tamást; s mindig örömmel fogok megemlékezni összeütkezésére Gerővel, mert 1949-ben elleneztem Acél Tamás Kossuth-díját./ A legélesebben kell azonban az olyanokat elítélni, mint Mészáros Istvánt, akinek marxista műveltsége és tudása lehetővé tenné e csoportosulás valódi jellegét helyesen elemezni és értékelni. Persze a marxizmus helyes alkalmazása nemcsak ész és tudás dolga, hanem jellemkérdés is. Nagy átké állhatatosságra van szükség, olykor nehéz körülmények közt x hogy az ember hű maradjon a marxizmus elveihez, még pedig úgy, hogy e szilárdság ne váljon merevséggé, ne tompítsa le a fogékonyságot új jelenségekkel szemben. Nem osoda, ha az utolsó évek viharos fordulatai közepette nem minden jófejú és tudással felszerelt marxista jelleme állta meg a történelmi próbát. És ha az olyan esetekben, mint a Mészárosé ilyen erkölcsi hiányosságban látom a haladás politikájától való elfordulásának okát, ez legkevesebbé sem gyengíti állásfoglalásának legélesebb elítélését. Negyven éve küzdök a marxizmus-leninizmus elvi tisztaságáért, minden új fejlődési szakaszban való megújulásáért. Ezért élesen szembe kell fordulnom mindenkivel - lett légyen bármennyire tehetséges és állott légyen valamikor bármilyen közel hozzám -, aki ettől a vonaltól akár jobbra, akár balra eltér.